

HET BESTE VAN MARRAKECH IN 4 ROUTES

ROUTE 1 > MEDINA-NOORD p. 18

Ten noorden van het beroemde Place Djemaa El Fna vind je in de smalle straatjes kleurrijke soeks vol Marokkaans handwerk en snuisterijen.

ROUTE 2 > NIEUWE STAD p. 38

In de Nieuwe Stad, met de wijken Guéliz en Hivernage, vind je moderne winkels, restaurants en terrassen. Ook voor het uitgaansleven moet je hier zijn.

ROUTE 3 > MEDINA-ZUID p. 58

Ga voor een portie cultuur naar het zuiden van de medina, daar vind je paleizen, musea, tuinen en de Joodse wijk Mella. Natuurlijk zijn hier ook leuke winkels en restaurants.

ROUTE 4 > SIDI GHANEM 🚲 p. 78

Huur een fiets en rijd via het Menarapark, de chique wijk Hivernage en M Avenue naar de industriële wijk Sidi Ghanem. Hier vind je hippe cafés, chique interieurzaken en trendy galleries.

OVER ONZE LOCAL

De liefde bracht Astrid naar Marrakech, een bruisende stad die continu in ontwikkeling is. Het eten vindt ze er fantastisch, maar meer nog geniet ze van de rustige, groene plekken in de stad, zoals de Jardin Majorelle. Door haar werk komt ze overal. Met veel plezier toont ze haar gasten verstopte riads, paleisjes en restaurants.

LOCAL

Astrid Emmers

WERK

Reisorganisator

TIP

Restaurant Le Jardin in Medina-Noord. Hier eet je tussen tjlpende vogeltjes en rondscharrelende schildpadden.

TIME TO MOMO IN MARRAKECH

Stap je hotel uit en loop regelrecht naar de leukste wijken van de stad. Onze auteurs vertellen je waar je nieuwe restaurants vindt en waar je moet zijn voor de beste koffie of dat lokaal gebrouwen bier. Bij Time to Momo slaan we de dertien-in-een-dozijn-winkelstraten over en wandel je, terwijl je onderweg een bezienswaardigheid meepikt, naar de tofste winkels, vintage markten, creatieve hotspots en fijne parken waar de locals zelf graag komen. Onderweg kom je langs nog veel meer interessante adressen, dus kijk goed om je heen.

Marrakech is een exotische stad waar de soeks en het zwoele Afrikaanse ritme je zintuigen prikkelen. Kom shoppen in een van de achtduizend winkeltjes in de soeks van de medina. Eet met de locals bij een stalletje op Place Djemaa El Fna of ga naar een trendy restaurant in de wijken Guéliz of Hivernage. Het contrast tussen de wijken is groot, maar je zult zien: moderniteit en authenticiteit gaan hier hand in hand.

HAAL ALLES UIT JE STEDENTRIP!

Met de vier routes in deze gids kun je te voet en in je eigen tempo de leukste wijken van de stad ontdekken. De routes leiden je langs musea en bezienswaardigheden, maar laten je vooral ook zien waar je lekker kunt eten en drinken, shoppen en leuke dingen kunt doen. We tippen je de beste adressen waar we zelf ook graag komen, dus misschien komen we elkaar wel tegen.

Op de overzichtskaart voor in de gids kun je zien door welke delen van de stad de routes lopen. Voor een gedetailleerde plattegrond per route ga je naar het begin van het betreffende hoofdstuk. Daarop vind je ook de adressen. Aan de kleur van de bolletjes kun je zien om wat voor soort adres het gaat (zie de legenda onderaan deze pagina). Verderop in het hoofdstuk wordt elk adres steeds uitgebreid beschreven en vind je de adresgegevens, openingstijden en bereikbaarheid.

PRIJSINDICATIE

Om je een idee te geven van de prijzen in restaurants, vind je bij de adresgegevens een, twee of drie eurotekens. Ze geven de gemiddelde prijs aan van een ontbijt-, lunch- of hoofdgerecht. € is tot 15 euro, €€ is 15 tot 35 euro en €€€ is 35 euro of meer.

GOED OM TE WETEN

In Marokko betaal je met dirhams. 1 euro = 11 dirham (check de dagkoers). Je kunt in Marrakech overal pinnen, maar soms zijn pinautomaten na een druk weekend leeg. Neem daarom altijd wat euro's cash mee, die kun je dan inwisselen. Ga je uit eten? Een fooi van 5 à 10 procent bij een maaltijd is gewoon. Heb je alleen iets gedronken, dan rond je het bedrag naar boven af.

LEGENDA

● >> BEZIENSWAARDIGHEDEN	● >> SHOPPEN
● >> ETEN & DRINKEN	● >> LEUK OM TE DOEN

MAROKKAANSE (EET)GEWOONTES

Je bent pas in Marokko geweest als je van de heerlijke gerechten met bijzondere smaakcombinaties hebt geproefd. Couscous is het bekendste gerecht, maar probeer ook een van de vele tajines. Deze stoofpotjes zijn dagelijkse kost voor de meeste Marokkanen. Je vindt ze bijna overal, in talloze variaties. Andere lekkere hapjes zijn: *pastilla* (een bladerdeeggebakje gevuld met duif of kip, poedersuiker, kaneel en amandelen), *briouates* (kleine soufflés met een hartige vulling) en *mechoui* (een feestmaaltijd: gestoomd lamsvlees). Marokkanen eten het liefst thuis en de maaltijd is een belangrijk sociaal moment. De hoofdmaaltijd wordt vroeg in de middag genuttigd. Na een uitgebreide thee in de namiddag volgt later op de avond vaak nog een lichtere warme maaltijd. Als je de eer hebt bij een Marokkaanse familie thuis uitgenodigd te worden, vergeet dan niet dat je met je rechterhand moet eten! Marokko is een islamitisch land, zij het gematigd. Tijdens de vastenmaand ramadan wordt overdag niet gegeten en gedronken. In supermarkten kun je in die periode geen alcohol kopen, maar restaurants met een vergunning blijven ook tijdens de ramadan alcohol schenken. Let erop, vooral tijdens deze maand, dat je niet te bloot kleedt.

LEEFRITME

De beste tijd om Marrakech te bezoeken, is tussen oktober en mei. In de zomermaanden kan het namelijk makkelijk 45 graden worden. Vanwege de hitte ligt tussen de middag alles stil, rond een uur of 17.00 komt het leven weer op gang. De lokale bevolking gaat dan naar buiten om te werken, boodschappen te doen of een wandeling te maken. Tot een uur of 22.00 is het vrijwel altijd druk op straat. In de zomermaanden wordt het soms pas rond middernacht wat rustiger. Zondag is een vrije dag. Tijdens de ramadan is het minder druk op straat. Wel gaan veel mensen na het breken van de vasten (na zonsondergang) naar buiten.

OPENINGSTIJDEN WINKELS EN MARKTEN

In Marrakech is altijd wel ergens een winkeltje open. De meeste supermarkten (Carrefour, Acima, Aswak Assalam) zijn zeven dagen per week open tot een uur of 21.00. Ook zijn er veel buurtwinkeltjes waar je de belangrijkste levensmiddelen kunt krijgen. Aan het begin van de middag gaan deze vaak dicht, maar sommige zijn tot middernacht open. Alcohol kun je alleen in de supermarkt krijgen, of in dranklokalen die een speciale vergunning hebben. De verkoop van

alcohol stopt in winkels om 20.00 uur. Let op: de meeste winkels hebben nogal flexibele openingstijden. In de Nieuwe Stad zijn de meeste winkels op zondag gesloten (behalve het winkelcentrum Carré Eden), maar in de medina kun je zeven dagen per week terecht.

TIPS

Afdingen is een kunst op zich in Marrakech. Een leidraad: prijzen liggen op ongeveer een derde van Nederlandse prijzen voor vergelijkbare producten. Ben je de eerste klant van de dag, dan betaal je minder; deze brengt volgens de Marokkanen geluk. Noem je een prijs aan de verkoper, dan moet je die ook betalen. Blijf altijd lachen. Als de verkoper boos wordt, kun je beter weglopen.

Soms kijk je naar een mooi souvenir en wordt er van over je schouder hulp aangeboden. Reageer hier niet op. Deze persoon hoort niet bij de winkel en wil graag commissie verdienen. De winkelier zit in de winkel.

Qua kleding bedek je het best alles tussen schouders en knieën. Zo krijg je meer respect en kun je ook beter afdingen.

Hoe weiger je de vele uitnodigingen? Zeg vriendelijk *shoekran* (dankjewel) en loop door. Op de vraag 'Misschien morgen?' zeg je: *incha'allah* (als God het wil). God heeft altijd het laatste woord.

Soms wijzen jongens je er vriendelijk op dat een straat is afgesloten. Dit klopt niet. Zij proberen alleen geld te verdienen door je mee op sleeptouw te nemen.

Een bagagekruier brengt je graag met je koffers tot aan de deur van de riad. Je betaalt 10-15 dirham per koffer.

Op het Place Djemaa El Fna moet je betalen om bijvoorbeeld naar slangen of muziek te kijken. Als je niet wilt betalen, blijf dan steeds langzaam in beweging en houd nergens stil. Wil je wel kijken, houd dan een briefje van 20 dirham in je broekzak apart. Als ze nog meer vragen, zeg je: *baraka!* (het is genoeg). Ook als je foto's maakt op het plein, moet je betalen.

PRAKTISCH

Sommige (wandelende) hennadames dringen je een hennatatoeage op. Zeg dan: *la!* (nee). Als ze echt niet stoppen, zeg je: *sjoema!* (schaam je). Deze woorden kun je ook gebruiken bij opdringerige slangenmannen, handastellijke types of bagagejongens die te veel vragen.

Tot slot: de meeste Marrakchi zijn heel aardig, dus als jij zelf lachend langsloopt en *salam* (hoi) zegt, is het ijs snel gebroken en heb je een heel leuke vakantie.

FESTIVALS EN EVENEMENTEN

World Story Telling Festival - februari (worldstorytellingcafe.com/marrakech-international-storytelling-festival).

Het orale erfgoed van Marrakech is Unesco Werelderfgoed. Sinds 2021 wordt hier een festival aan gewijd. Hier ontmoet je verhalenvertellers van over de hele wereld.

Gnaoua Festival - juni (festival-gnaoua.net)

Neem de bus naar Essaouira voor het beroemde Gnaoua Festival op de stranden van Essaouira en dompel je dagenlang onder in wereldmuziek en trance uit Afrika.

Festival National Arts Populaires - juli (fnap.ma)

Het grootste folklorefestival op Afrikaanse bodem, dat 35 landen en 1300 artiesten verenigt. Vijf dagen lang geniet je van muziek in een sprookjesachtige sfeer in de schaduw van imposante ruïnes.

Marrakech Folklore Days - oktober (marrakechfolkloredays.com)

Tijdens dit festival zijn er enkele dagen lang parades door de hele stad, met volksdansgroepen van over de hele wereld. Een kleurrijke en vrolijke bedoening.

International Film Festival Marrakech - december (marrakech-festival.com)

Dat Marokko op filmgebied meetelt, bewijst dit filmfestival in Marrakech. Spot grote internationale sterren op de rode lopers van de chicste hotels van Afrika.

NATIONALE FEESTDAGEN

Ramadan: de jaarlijkse vastenmaand voor moslims. De periode varieert van jaar tot jaar en schuift steeds een beetje op. Houd er rekening mee dat tijdens

de ramadan winkels, restaurants en bezienswaardigheden andere openings-tijden kunnen hanteren of misschien zelfs helemaal gesloten zijn.

Suikerfeest (Aïd el Fitr): de viering van het einde van de ramadan.

Offerfeest (Aïd el Kebir): moslims herdenken de profeet Ibrahim, die bereid was zijn zoon te offeren in opdracht van God. Het feest wordt gehouden op de tiende dag van de maand waarin de *hadj* (de pelgrimstocht naar Mekka) plaatsvindt, zeventig dagen na het voltooien van de ramadan.

1 januari > Nieuwjaar

11 januari > Amazigh Nieuwjaar

1 mei > Dag van de Arbeid

23 mei > Nationale feestdag

30 juli > Feest van de Troon (de grootste feestdag, met vuurwerk)

21 augustus > Verjaardag van de koning en Jongerendag

31 oktober > Eenheidsdag (aansluiting van de westelijke Sahara bij Marokko)

6 november > de Groene Mars (herdenking van de mars in Westelijke Sahara)

18 november > Onafhankelijkheidsdag

VERVOER

VLIEGVELD

Het **vliegveld** van Marrakech, Menara Airport, ligt 7 kilometer buiten de stad. Hier vliegen budgetmaatschappijen uit Amsterdam, Düsseldorf, Parijs en Brussel naartoe. Met de **taxi** ben je in 20 minuten in het centrum. Taxi's vanaf het vliegveld naar je hotel bestel je na aankomst in het loket rechts van de uitgang. Je betaalt ongeveer 150 dirham. Je kunt ook met de **bus**. Deze gaat ongeveer elke 20 minuten en een kaartje kost 30 dirham. Als je je kaartje houdt, dan mag je binnen twee weken gratis retour. Je kunt uit- en opstappen bij de bushalte op Place Djemaa El Fna. Kijk voor meer info op marrakesh-airport.com/bus.php.

OPENBAAR VERVOER

Vanaf Place Djemaa El Fna rijden overal **bussen** naartoe. De vertrektijden staan niet duidelijk aangegeven, maar regelmatig komt er een bus langs. Een rit binnen de stad kost 4 dirham. Ga je verder, dan betaal je meer, afhankelijk van de afstand en de busmaatschappij. De bussen variëren in prijs en kwaliteit (bijvoorbeeld wel of geen airco). De twee staatsmaatschappijen, CTM en Supratours, rijden meestal op tijd. Er is een busstation bij Bab Doukkala en bij het oude treinstation op Avenue Hassan II.

Je kunt ook met de **toeristenbus** mee. Deze rijdt een vaste route van anderhalf uur. Elk half uur vertrekt er een. Er is ook een romantische route van een uur. Onderweg kun je in- en uitstappen zo vaak je wilt. Je koopt een dagkaart voor 145 dirham. Er zijn acht beschikbare talen, waaronder Arabisch, Frans, Engels en Duits. Opstappen kan bijvoorbeeld op Place Djemaa El Fna.

TREIN

Vanuit Marrakech kun je de **trein** nemen naar het noorden. De treinen in Marokko zijn comfortabel en niet duur. Kijk voor treintijden op onctickets.com. Het treinstation ligt op de hoek van Avenue Hassan II en Avenue Mohammed VI.

TAXI

De brommer en de **taxi** zijn de populairste vervoersmiddelen in Marrakech. Een taxi kun je overal aanhouden en is niet duur. Je hebt twee soorten: de **petit taxi**

en de **grand taxi**. De beige *petits taxis* zijn erg klein en rijden alleen binnen de stad. Deze Dacia's mogen maximaal drie passagiers meenemen. Een rit van een paar kilometer kost zo'n 15 dirham. Elke taxi heeft een meter. Is deze 'stuk', onderhandel dan vooraf. Na 20.00 uur is het iets duurder. Ook kun je de **taxis verts** bellen (+212 675179846), kleine taxi's die op alle dagen en uren van de week op afspraak komen en eerlijke prijzen rekenen. Boven op de meterprijs tellen zij 10 dirham voor het voorrijden. Je hoeft dus niet te onderhandelen.

Grand taxis leggen langere afstanden af en rijden een vaste route. Grand taxis zijn meestal Dacia Dusters (maximaal zes passagiers). Je kunt ze onderweg aanhouden. De prijs voor de grand taxi verschilt per rit en er zijn vaste prijzen bij vertrek vanaf een taxistation (Bab Doukkala). De prijs is afhankelijk van de afstand (bijvoorbeeld 100 dirham per persoon voor een enkeltje Essaouira). Wil je meer ruimte, betaal dan voor twee plekken. Als je een grand taxi laat regelen door je riad (charteren), moet je vooraf onderhandelen over de prijs. Je betaalt dan voor minstens zes plaatsen.

FIETSEN

Fietsen in Marrakech is misschien niet het eerste waar je aan denkt. Het is immers behoorlijk druk in de straatjes van de medina (oude stad), het is dan ook geen aanrader om hier zelf te gaan fietsen. Wel kun je hier aansluiten bij een tour met een lokale gids, te boeken bij **Pikala Bikes** (pikalabikes.com).

De wijken Guéliz en Hivernage zijn rustiger, hier is fietsen wél mogelijk. Toch moet je goed uitkijken, want automobilisten en brommerrijders zijn niet gewend aan fietsers. Ze houden dan ook niet altijd rekening met je. Ook zijn er geen fietspaden in Marrakech. Als je kiest voor de fietsroute in deze gids, is het zeer aan te raden om op tijd te vertrekken zodat je voor de spits weer terug bent. Ook kun je er voor de terugweg voor kiezen om op de bus te stappen met je fiets. Doe dit ook vóór de spits, want tijdens de spits mag de fiets niet mee de bus in. Je huurt een goede (Nederlandse) fiets bij Pikala Bikes of bij **Greenwheels** (marrakechgreenwheels.com), die ook aan je hotel leveren. Een fietsroute rondom de stadsmuren is ook leuk.

TOP 10

HOTELS

- 1 Riad Nouhal** > Kleinschalig en ook nog eens goedkoop
- 2 Riad l'Emir** > Maar zes kamers en dicht bij het centrum
- 3 Riad Luzia** > In het hart van de medina!
- 4 Riad Villa Sidi Baba** > Traditioneel en met veel kleur
- 5 Riad Ghali & Spa** > Met een prachtig rooftopterras
- 6 Riad Les Ammonites** > Met uitzicht op het Atlasgebergte
- 7 Riad Karmela** > Zwemmen onder de sinaasappelbomen
- 8 Riad Les Trois Palmiers el Bacha** > Zachte kleuren, veel groen
- 9 Riad Errabii** > Kleurrijk en heel betaalbaar
- 10 Diwane** > Met zwembad, in de wijk Guéliz

Bekijk nog veel meer **leuke hotels en appartementen** uit **onze selectie** via deze QR-code en **ontdek alle voordelen** van boeken bij Time to Momo!

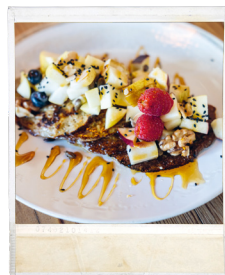

TOP 10

RESTAURANTS

- 1 **Aicha** is het leukste stalletje op Place Djemaa El Fna > p. 71
- 2 Bij **Le Jardin** eet je midden in het groen van de medina > p. 29
- 3 Haute cuisine in historische sfeer bij **Le Foundouk** > p. 26
- 4 **Nomad**: een centrale hotspot met fijn dakterras > p. 25
- 5 **L'Mida** heeft de mooiste zonsondergang > p. 26
- 6 **My Kechmara**: trendy plek in de Nieuwe Stad > p. 47
- 7 Eet en shop in popartstijl bij **Jajjah** van Hassan Hajjaj > p. 86
- 8 Eet op de patio van vegetarisch restaurant **La Famille** > p. 66
- 9 Drink een Berberse mojito in het **Henna Art Café** > 35 Derb Sqaya Riad Zitoun El Kedim
- 10 Gezellig en verantwoord lunchen bij **Mandala Society** > p. 66

TOP 10

ZONDAG

- 1 **Bab El Khemis**: rommelmarkt onder de stadspoorten > p. 98
- 2 Brunchen in weelde bij **Es Saadi Palace** > Avenue Quadissia, Hivernage
- 3 Ontdek de stad per fiets met een gids van **Pikala** > p. 101
- 4 Kunst in het **Musée de la Palmeraie Art et Nature** > p. 98
- 5 Ervaar het kloppend hart van de stad: **Place Djemaa El Fna** > p. 33
- 6 Het Marokko van toen in **Maison de la Photographie** > p. 22
- 7 Maak een dromedarisrit door **La Palmeraie** > p. 98
- 8 Ga modern shoppen in **Carré Eden** > p. 53
- 9 Langs duizenden winkeltjes dwalen in **Souk Smarine** > p. 30
- 10 **Place Rahba Kedima**: gezellig pleintje midden in de souks > p. 34

TOP 10

AVONDJE UIT

- 1 Wijntje bij **68 Bar à Vin** > p. 49
- 2 Stoelen opzij na het diner bij **Le Comptoir Darna** > Avenue Echouhada, Hivernage
- 3 Nachtclub in oud theater: **Theatro** > Rue Ibrahim el Mazini, Casino de Marrakech (Hotel Es Saadi)
- 4 Dansen bij **Club 555** > Boulevard Mohammed VI (Hotel Ushuaia)
- 5 Cocktails op het dakterrass van **Kabana** > 1 Kissariat Ben Khaled R'mila, Rue Fatima Zahra
- 6 Shishalounge en restaurant ineen, **Azar** verrast! > p. 86
- 7 Cultureel avondje uit in **Café Clock** > p. 77
- 8 **La Pergola Jazzclub** op een dakterrass in de oude stad > p. 70
- 9 Stijlvol eten en dansen bij **Bô-Zin** > km 3,5 Route de l'Ourika
- 10 **Mama Afrika** is een bekend danscafé > Rue Oum Errabia

ROUTE BESCHRIJVING 1 (ca. 5 km)

Begin je dag met een lekker ontbijt 1. Loop over Place Djemaa El Fna 2 en ga links van de Kharbouch-moskee Souk Smarine 3 in. Of ga rechtsaf naar Rue Derb Dabachi, waar je vóór de houtbewerkers 4 linksaf gaat, Rue Biadine in, om te shoppen 5 6 7. Loop door tot je links het sfeervolle Place Rahba Kedima 8 9 10 ziet. Voor een pauze neem je linksachter op het plein het linker steegje 11. Houd je van popart? Volg deze steeg tot je bijna bij het einde bent. Ga hier het straatje rechts in 12. Loop terug, ga rechts langs het plein en sla linksaf aan het einde van het plein. Rechts vind je fijne dakterrassen 13 14. Volg de weg tot de groentemarkt 15. Sla aan het einde van de markt linksaf voor een lunch 16. Of ga hier net voor naar rechts, de steeg Kaât Benahid in. Volg de weg door de woonwijk, sla linksaf net voor de moskee en ga daarna op de T-splitsing rechts voor een museum 17. literaire en vegan stop 18 of fotografie 19. Keer om en reserveer een romantisch diner 20 21. De weg slingert linksom langs Dar Bellarj 22 en de Koranschool 23 tot Place Ben Youssef. Neem tegenover de Koubba de weg links van de moskee, volg de bocht naar rechts. Ga rechtdoor op het 'kruispunt'. Na een scherpe bocht naar rechts zie je links een oude fontein 24. Voor een bezoek aan Le Musée du Parfum 25 neem je de eerste straat links en dan het tweede steegje links. Loop terug naar het 'kruispunt' en ga rechtsaf Rue Amsafah in. Les je dorst 26, ga eten 27 en shoppen 28 29. Loop verder tot de twee poorten. Neem de rechter voor een klein museum 30 en de linker voor een maaltijd in een binnentuin 31. Ga verderop rechtsaf. Je komt uit op Souk Cherifia waar je een tafel kunt reserveren voor vanavond 32. Verlaat de Galerie Cherifia. Ga tweemaal rechts en houd daarna links aan voor de Souk des Teinturiers 33. Ga rechts richting het Mouassine-plein. Voor het Musée de la Musique 34 neem je de Derb el Hamam links op het pleintje. Of verlaat het plein via het straatje links achterin. Ga meteen weer linksaf richting een geheime tuin 35. Loop terug, ga links in Rue Fehl Chidmi. In het eerste steegje rechts kun je ontspannen 36 37. Vervolg Rue Fehl Chidmi, vol winkeltjes, tot je de soeks verlaat via een poortje en uitkomt op Place Bab Ftouh 38. Je sluit de route weer af op Place Djemaa El Fna.

ROUTE 1

MEDINA-NOORD

OVER DE ROUTE

Deze wandeling laat je de soeks en de oude medina in volle glorie beleven. Je komt langs veel leuke eetgelegenheden en mooie terrassen, waar je even kunt ontsnappen aan de drukte. Het leven komt pas laat op gang (vanaf 10.00 uur), maar de winkels blijven meestal open tot 20.00 uur. Rondom Place Djemaa El Fna blijft het tot 23.00 uur sfeervol.

DE WIJKEN

In de **medina** van Marrakech draaien je zintuigen overuren. Er is zó veel te zien dat je de eerste dag waarschijnlijk nauwelijks honderd meter ver komt. Gun jezelf de tijd en geniet van deze typisch Arabische markt. Van handgemaakte kleden, tassen en Marokkaanse sloffen (*babouches*) tot fijn gedecoreerd houtwerk en keramiek: in de soeks zijn oude ambachten nog springlevend. Zo heb je de soek van de wolveners (*teinturiers*), zadelmakers (*serrajine*), timmerlieden (*nasserine*) en de leerlooierijen (*tanneries*).

Place Djemaa El Fna laat zich moeilijk ergens mee vergelijken. Het plein heeft al sinds de begindagen, ruim duizend jaar geleden, een functie als ontmoetingsplaats tussen Oost en West. Karavanen brachten handelswaar uit heel Afrika mee voor Europa en vice versa. De handel trok weer muzikanten en verhalenvertellers aan. En nog steeds komt er een bonte stoet artiesten samen. Dwaal rond op **Place Rahba Kedima** tussen de kruiden- en specerijwinkels. Tegen elke kwaal is hier een middeltje te koop.

Ook voor kunst en cultuur kun je in de medina terecht. Verschillende galleries en culturele centra tonen moderne kunst, zoals **Dar Bellarj**. In **Maison de la Photographie** vind je juist veel historisch materiaal. Maar echt indrukwekkend zijn de oude paleizen en de Koranschool **Medersa Ben Youssef**. Achter een muur in een smal straatje vind je deze beroemde school, waar in de hoogtij-

dagen zo'n achthonderd leerlingen verbleven. Hetzelfde geldt voor de meeste panden en riads in de medina: ze lijken klein, maar achter de gevels gaan prachtige huizen schuil. Probeer zeker eens zo'n riad vanbinnen te bekijken, of beter nog: er te logeren. Deze typische woningen met binnentuin zijn tegenwoordig namelijk vaak in gebruik als bed and breakfast.

WEINIG TIJD? DIT ZIJN DE HOOGTEPUNTEN:

PLACE DJEMAA EL FNA + LE JARDIN SECRET + MAISON DE LA PHOTOGRAPHIE + PLACE RAHBA KEDIMA + SOUK DES TEINTURIERS

MEDINA-NOORD

- 1 Pâtisserie des Princes
- 2 **Place Djemaa El Fna**
- 3 Souk Smarine
- 4 Houtbewerkers
- 5 Bob Music
- 6 Art Ouarzazate
- 7 Lahandira
- 8 **Place Rahba Kedima**
- 9 Bloom Boutique
- 10 Café des Épices
- 11 Nomad
- 12 Riad Yima
- 13 Shtatto
- 14 L'Mida
- 15 Groentemarkt Place Sidi Ishak
- 16 Kafé Merstan
- 17 Musée de l'Élégance Marocaine
- 18 World Storytelling Cafe
- 19 **Maison de la Photographie**
- 20 Le Foundouk
- 21 Le Trou au Mur
- 22 Dar Bellarj
- 23 Medersa Ben Youssef / Koubba
- 24 Fontein Chrob ou Chouf
- 25 Le Musée du Parfum
- 26 Atay
- 27 Wauw
- 28 The Different Concept
- 29 Sarah Maj
- 30 Zaouia Sidi Abdel Aziz
- 31 Le Jardin / Norya Ayron
- 32 Terrasse des Épices
- 33 **Souk des Teinturiers**
- 34 Musée de la Musique
- 35 **Le Jardin Secret**
- 36 Dar Cherifa
- 37 Le Bain Bleu
- 38 Bab Ftouh / Afrikaia

BEZIENSWAARDIGHEDEN

17 Gevestigd in een prachtige 17e-eeuwse riad vind je Musée de l'Élégance Marocaine. Hier ga je naartoe als je meer wil weten over de geschiedenis van de Marokkaanse mode, tot dertien eeuwen terug. Je loopt langs bijna tweehonderd miniatuurkostuums in traditionele stijl. Het museum is opgericht door Habiba Hantout die haar leven wijdde aan het behoud van Marokkaanse kledingtradities.

5 kaat benahid, museumofmoroccanelegance.com, open 10.00-19.00, entree 50 dh

19 Als je van oude fotografie houdt, moet je zeker een bezoek brengen aan het **Maison de la Photographie**. De collectie bestaat uit zo'n vijfduizend foto's van Marokko (1870-1950), waarvan er per tentoonstelling ongeveer honderd te zien zijn. Daarnaast draait hier doorlopend de eerste kleurenfilm uit het Atlasgebergte (1957). Je kunt er ansichtkaarten en posters met oude Arabische foto's kopen.

46 rue ahal fes, maisondelaphotographie.ma, open dagelijks 9.30-19.00, entree 60 dh (ticket is ook geldig in het musée de la musique)

23 De **Medersa Ben Youssef**, gebouwd in 1570, is een van de mooiste Koranscholen in Marokko en een meesterwerk binnen de oosterse architectuur. Op zijn hoogtepunt huisvestte deze school zo'n achthonderd studenten. Neem ook een kijkje op de binnenplaats, die prachtig versierd is met cederhout, marmer en tegelwerk. Het nabijgelegen badhuis, de **Koubba**, is het enige overgebleven gebouw met Almoravide architectuur uit de 12e eeuw.

place ben youssef, medersabenyoussef.ma, open dagelijks 9.00-19.00, entree 50 dh

24 De **fontein Chrob ou Chouf** is gebouwd in de 16e eeuw, tijdens het bewind van de Saädische sultan Ahmed El Mansour. De fontein staat op de Werelderfgoedlijst van Unesco. Een van de inscripties boven de fontein nodigt de passant uit om te drinken en te kijken, in het Arabisch *chrob ou chouf*. De fontein is nog steeds in gebruik, soms zelfs voor de dagelijkse wasbeurt.

rue bab taghzout, vlak bij rue assouel

30 Behalve in Allah geloven de meeste Marokkanen ook in heiligen: *marabouts*. Alleen al in Marrakech worden er zeven vereerd, in rijkelijk versierde graftombes

(*zaouia's*), zoals **Zaouia Sidi Abdel Aziz**. De inwoners komen hier om hun verlangens kenbaar te maken, offers te brengen en te bidden. Sidi Abdel Aziz wordt ook wel de 'heilige van de zijde' genoemd, omdat hij voor zijn spirituele leven een zijdekoopman was. Bekijk de mooie poort om het hoekje of gluur door het raampje naar binnen.

derb sidi abdel aziz

34 Dat je eeuwen geleden al op speciale plekken kon overnachten in Marrakech, bewijst het **Musée de la Musique**. Dit bijzondere gastenverblijf uit de 18e eeuw is zorgvuldig gerestaureerd en opengesteld voor publiek. Naast de oogverblindinge architectuur van het opkamtje, kun je hier kennismaken met de muzieksorten en -instrumenten die Marokko's culturele erfgoed bepalen. Een genot voor oog én oor. Er worden ook muziekavonden georganiseerd.

4 derb el hammam, mouassine, museedelamusique.ma, open dagelijks 10.00-19.00, muziekavonden ma, wo, vr 18.00 (100 dh), entree 60 dh (ook geldig in het musée de la photographie)

ETEN & DRINKEN

1 Begin je dag met een ontbijt tussen de locals bij **Pâtisserie des Princes**. Het is moeilijk kiezen uit de croissants en *petits pains au chocolat*. Dat je dit lekkers hier kunt eten, is te danken aan de Franse periode, die duurde van 1912 tot 1956. Neem er een verse jus d'orange en een koffie bij en je bent klaar voor de dag. pass. prince moulay rachid, telefoon +212 524443033, patisseriesdesprinces.com, open ma-za 7.00-23.00, zo 6.30-23.00, prijs €

10 Vanuit **Café des Épices**, dat gerund wordt door een Fransman, heb je uitzicht op Place Rahba Kedima, het pleintje met specerijenwinkels en de oude vrouwtjes met hun zelfgebreide mutsen. Binnen zijn vaak exposities van buitenlandse fotografen. De foto's, met Marokko of andere Afrikaanse landen als onderwerp, zijn te koop. Een fijne plek voor een ontbijt, een sandwich of een geurige tajine. 75 place rahba kedima, telefoon +212 524391770, cafedesepices.ma, open dagelijks 9.00-23.00, prijs €

11 Restaurant **Nomad** springt direct in het oog met het fijn gelegen dakterras, uitkijkend op de Place Rahba Kedima en het Atlasgebergte. Hier proef je van de moderne Marokkaanse keuken. Zo bestel je de klassieke *pastilla* (pastei) hier in een verrassende combinatie met appel en neem je als toetje bijvoorbeeld een dadelcake met saffraan. Er zijn ook volop vegetarische en glutenvrije gerechten. Kies er een lekker fruitsapje bij. Reserveren is voor 's avonds een must. 1 derb aarjane, telefoon +212 524381609, nomadmarrakech.com, open dagelijks 12.00-23.00, prijs €€

13 Rooftops zijn het helemaal in Marrakech. **Shtatto** heeft een van de hoogste dakterrassen van de medina, dus je moet wel veel trappen op. Gelukkig kom je op elke verdieping twee leuke designwinkels tegen, onder andere van designer Hassan Hajjaj en Amine Bendriouich (**Couture & Bullshit**) en **Lup 31**. Je kunt ook yogales volgen op het dak van deze oude Joodse zeepfabriek. Op het menu staan sandwiches, salades en sapjes. Maar de beste reden om dit dakterras op te zoeken is om de fenomenale zonsondergang te zien.

81 derb nkhal, place rahba kedima, telefoon +212 524375538, insta @shtattomarrakech, open dagelijks 9.00-23.00, prijs €

14 L'Mida is Marokkaans-Arabisch voor 'tafel'. Probeer een tafel te bemachtigen op dit hoogste dakterras van de buurt. Nergens is het uitzicht zo schitterend als hier. De zonsondergang boven de minaretten is indrukwekkend. Het eten, Marokkaanse fusion met een Zuid-Amerikaanse en Afrikaanse touch, doet daar niet voor onder. Chef-kok Narjisse Benkabbou weet iedereen te verrassen. Zak lekker weg in de groene kussens en geniet van de sfeervolle muziek.

78 bis derb nkhal rahba kedima, telefoon +212 524443662, lmidamarrakech.com, open dagelijks 12.00-22.30, prijs €€

16 Ook voor het dakterras van **Kafé Merstan** moet je flink wat trappen op. Bekijk daarom de uitgebreide kaart beneden al, voor je besluit naar boven te gaan. Eenmaal boven kijk je uit over de groentemarkt. Het restaurant is bekend om de smaakvolle Marokkaanse keuken met tajines, couscous en grillgerechten.

hoek rue azbezt / kaat benahid, telefoon +212 676921684, kafemerstan.com, open dagelijks 12.00-22.00, prijs €€

18 World Storytelling Cafe is het eerste veganistische café van Marrakech. Het is opgericht door de Britse verhalenverteller John Row, die in alle hoeken van de wereld al mensen aan zijn lippen had hangen. In het knusse café kun je – terwijl je tapas eet – live luisteren naar verhalenvertellers. Het eten is eenvoudig en lekker, maar je komt hier vooral voor de verhalen. Ook staat dit café aan de basis van het jaarlijkse Marrakech International Storytelling Festival.

23 route ahel fes, telefoon +212 678451893, worldstorytellingcafe.com, open dagelijks 12.00-21.00, prijs €

20 Ga voor een romantisch diner naar **Le Foundouk** (de herberg). De inrichting is een mix van Frans-koloniale en Marokkaanse stijl en de drie verdiepingen van deze riad bestaan uit kleine, gezellige nissen. Er is een internationale en een traditioneel Marokkaanse kaart. Reserveren is nodig, zeker in het weekend.

55 souk el fassi, telefoon +212 524378190, foundouk.com, open ma-di & do-zo 19.00-0.00, prijs €€€

20 Le Trou au Mur ('het gat in de muur') heeft met uit de muur eten niet zo veel te maken. Dit is een chic ingericht restaurant in een oriëntalistische sfeer, dat heel geschikt is voor een romantische tête-à-tête. Bij binnenkomst zie je gelijk de

bar: best bijzonder voor Marokko en voor velen misschien al een reden om juist hiernaartoe te gaan. De kaart is afwisselend en niet alledaags Marokkaans.

39 derb el farnatchi, telefoon +212 763266141, letrouaumur.com, open ma & wo-zo 12.00-16.00 & 18.30-0.00, prijs €€

26 In **Atay** drink je, de naam verradt het al, Marokkaanse thee. In dit arty café kun je verder ook terecht voor een salade, een Atay-burger en (non-alcoholische) drankjes. Aan de muur hangen wisselende tentoonstellingen. De kleurige accenten in de inrichting en op het dakterras zorgen er gegarandeerd voor dat je met goede zin weer naar buiten gaat.

62 rue sidi abdel aziz amesfah, telefoon +212 714169067, insta @atay_cafe, open dagelijks 10.00-23.00, prijs €

27 Weet je nog niet of je voor Marokkaans of voor Japans wilt gaan? Boek dan een tafel bij **Wauw**, waar zowel sushi als couscous op de kaart staan. De inrichting doet de naam eer aan, met *zellige*-tegels op de vloer, houten meubels en rieten lampen. Een mat zwart servies en cactussen maken het geheel af.

Zoek je nog kleding voor dit avondje uit, koop dan een gewaad in de winkel onder het restaurant. Het restaurant en de winkel hebben een Nederlandse eigenaar. rue amesfah, wauwmarrakesh.com, open dagelijks 12.00-23.00, prijs €€

31 Riad betekent in het Arabisch 'binnentuin' en in restaurant **Le Jardin** kun je daar niet omheen. Door een piepklein poortje stap je binnen in een oase, waar je onder het getijl van vogels en wuivende bomen kunt uitblazen na de drukte van de soeks. Zie je ook de schildpadden rondscharrelen tussen het groen? Op de kaart vind je een ruime keuze aan mezze, visgerechten of een feestmaal als *mechoui* (gebraden lam). Boven vind je de designershop van **Norya Ayron**.

32 souk sidi abdelaziz, telefoon +212 524378295, lejardinmarrakech.com, open dagelijks 11.00-23.00, prijs €€

32 Een van de meest sfeervolle en romantische terrassen van Marrakech voor een zwoele zomeravond is **Terrasse des Épices**. Loop naar boven in Souk Cherifia (met een paar leuke designwinkels) en je bent de drukte van de medina zo vergeten. Onder de lampionnen heb je uitzicht op de verlichte minaret van de Koutoubia-moskee. Hier kom je voor de Marokkaanse en internationale keuken en huisgemaakte patisserie. Reserveer op tijd.

15 souk cherifia, telefoon +212 524375904, terrassedeseepices.com, open dagelijks 12.00-17.00 & 18.30-0.30, prijs €€€

36 Literair café **Dar Cherifa** is een café, restaurant, bibliotheek, galerie en kunstcentrum ineen. Het is gevestigd in de oudste riad van Marrakech, uit de 16e eeuw. Onder het genot van een kopje thee of koffie kun je hier op je gemak een boek lezen of je laten inspireren door de enorme kunstwerken, die uiteraard te koop zijn. Ideaal voor een zen-moment in de drukte van de medina.

8 derb cherfa lakbir, rue mouassine, telefoon +212 524426463, dar-cherifa.com, open ma-di & do-zo 10.00-23.00, wo 10.00-19.00, prijs €€

SHOPPEN

3 Rondom Place Djemaa El Fna, midden in de medina, vind je allerlei soeks. Deze half-overdekte kleurrijke marktjes mag je zeker niet overslaan. De hoofd-

ROUTE 1 > MEDINA-NOORD

straat van de medina is de brede **Souk Smarine**, waar je mooie handgemaakte spullen vindt. Afdingen is hier een must, blijven lachen ook. Het is een hele ervaring om in de steeds smallere straatjes door de soeks te dwalen. In de zijstraatjes vind je de ambachtslieden met hun ateliers.

ingang links van de kharbouch-moskee, open dagelijks 9.00-21.00

4 De geur van cederhout komt je in het smalle steegje Rue Derb Dabachi al van verre tegemoet. Hier wordt bijvoorbeeld mooi slabestek gemaakt waar je bij staat. Maar ook de uit woontijdschriften bekende houten krukjes met gekleurde zitting, waar soms in winkels hoge prijzen voor worden gevraagd. Je koopt ze hier direct van de makers zelf. Bewonder de kunsten van de **houtbewerkers**, die met hun tenen even handig zijn als met hun handen.

rue derb dabachi, open dagelijks van de vroege ochtend tot de vroege avond

5 Ontdek de muziek van Afrika bij **Bob Music**. Je vindt hier djembés, *darbouka's* (vaastrommels) en Marokkaanse *gnaoua-guembri's*, snaarinstrument die lijken op een luit. Zwarte tot slaaf gemaakten namen het instrument mee uit West-Afrika en ontwikkelden in Marokko een nieuwe muzieksoort, de gnaoua-muziek. Afrikaanse ritmes gecombineerd met Marokkaans gezang zorgen ervoor dat de muzikanten in trance raken en zo geesten kunnen uitdrijven.

15 rue rahba lakdima, open dagelijks 10.00-19.30

6 Deze winkel oogt wat rommelig, maar herbergt vele schatten. Of beter gezegd: kunstwerkjes. Het assortiment van **Art Ouarzazate** doet barok, eclectisch en kleurrijk aan. Van boho- tot seventiesstijl, van djellaba's tot *babouches* (traditionele sloffen): je vindt hier van alles om jouw huis en outfit bijzonder te maken. Je zal vast slagen in de winkel van Samad en Malek.

15 rue rahba kedima, insta @artouarazate, open dagelijks 9.30-20.00

7 Je hoeft geen fan van tapijten te zijn om toch even bij **Lahandira** binnen te wippen, al is het maar voor het gebouw. In een oude riad liggen her en der tapijten uitgestald. Het lijkt lukraak, maar eigenaar Ismail toont je subtiel zijn pareltjes. Geen massaproductie hier, maar handgemaakte, unieke tapijten, waaronder vele antieke. De *Vogue* viel er al voor, jij ook?

znikat rahba, lahandira.com, open dagelijks 10.00-19.00

9 Bloom Boutique wordt gerund door de Française Nadège, die in Parijs voor de Nederlandse stijlgoeroe Lidewij Edelkoort werkte. Bloom Boutique ligt echter niet in een chique Franse winkelstraat, maar midden tussen de kruidenverkopers op het Place Rahba Kedima. Naast haar eigen modieuze tassencollectie vind je hier kleding en sieraden van verschillende Marokkaanse ontwerpers.

43 place rahba kedima, insta @bloom_marrakech, open dagelijks 11.00-20.00

12 Als je van popart-achtige decoratie houdt, dan breng je zeker een bezoek aan de boetiek **Riad Yima**. De veelzijdige kunstenaar Hassan Hajjaj is internationaal doorgebroken, maar het begon allemaal in de medina van Marrakech. Hij maakt hier traditioneel Marokkaans handwerk met moderne invloeden. Zijn ontwerpen zijn eigentijds en kleurrijk. Bel aan en zijn moeder doet open.

52 derb aarjane, riad-yima.com, open ma-za 10.00-18.00

28 Deze conceptstore, verdeeld over verschillende etages en ruimtes, werd ooit opgezet door de Belgische Jan Pauwels (voorheen van Max & Jan, nu Jan & Salah). **The Different Concept** is het resultaat van deze letterlijk grensoverschrijdende creativiteit. Je komt hier voor de persoonlijke ontwerpen van Marrakchi-designers en voor innovatieve kleding en sieraden van ontwerpers uit het hele land. Op het dakterras kun je pauze houden onder de kleurrijke parasols of duik de interieurafdeling in voor grappige accessoires.

14 rue amsefah, thedifferentconcept.com, open dagelijks 10.00-21.00

29 Tussen de nieuwe en hippe winkels in de wijk is de boetiek **Sarah Maj** een elegante tegenhanger. Alhoewel de naam anders doet vermoeden, is Sarah Majdi een Marokkaanse ontwerpster met roots in Italië. Daar heeft ze naar eigen zeggen ook haar verfijning aan te danken. Haar creaties zijn sensueel, vrouwelijk en kleurrijk.

88 rue amsfah, sarahmaj.shop, open dagelijks 10.00-19.00

LEUK OM TE DOEN

2 Place Djemaa El Fna is een van de grootste en beroemdste pleinen van Noord-Afrika. Zodra de avond valt, komen de verhalenvertellers, muzikanten en